

FONTES VITAE S. CATHARINÆ SENENSIS HISTORICI

quos edidit Commissio editionibus

Cathedrae Catharinianae

praefecta

R. ORESTANO, F. BATTAGLIA, L. BOTELLI,

M. H. LAURENT, F. VALLI

IX

Bolla di canonizzazione di S. Caterina da Siena (1).

1461, iun. 29. — Pius episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus salutem et apostolicam benedictionem.

Misericordias Domini, quas in dies largius experimur, non satis explicare potest lingua mortalis. Vincunt humana eloquia divina beneficia, nec homini datum est creatorem suum abunde collaudare, nec si omnes artus verterentur in linguas, quando ex nihilo creati, de non esse producti sumus in esse, nec vel lapides, vel plante, vel animalia bruta sed rationis participes, divinorumque capaces effecti sumus, ac non solum angelis sed ipsi quodammodo invisibili et excelso Deo similes, gloria et honore coronati, super omnia opera eius imperio potiti. Verum si nos ipsos rebus caeteris comparemus, nulla creatura magis ingrata reperta est, quam homo. Si Luciferi et sociorum eius superbiam preterimus, solus inter creata rebellis Deo et ingratus homo est. Reliqua omnia divinam pietatem in suo esse collaudant, nec eius unquam preceptis adversantur, naturae legibus parent et ea peragunt ad quae producta sunt. Terra aratrum patitur, et suscipiens semina tanquam sub usuris multiplicata reddit, et imperio Dei obediens culta atque inculta humano generi consulit. Saxa in aedificiorum usum recepta, praesto assunt, nec scissa vel excocta resistunt. Fructificant arbores in agro virentes, et postquam aruerunt aut ignem nutriunt aut aedes tectaque sustinent. Quanta herbarum sive in foliis, sive in radicibus, sive in floribus, sive in seminibus, sive in sucis inest utilitas? Quanta in fluminibus commoditas? Quanta in lacubus ac maribus quae dum navigia subeunt inter remotissimas gentes commertia praestant? Quid animalia cetera sive aquatica sive terrestria? In omnibus laudatur Deus, dum naturae iussa capesunt. Elementa et sydera faciunt imperata. Sol peragit cursum suum, nec prescriptas zodiaci metas excedit, nec alieno lucens lumine suo

(1) Testo secondo i Registri Vaticani: Arch. Vaticano, Reg. Vat. 483, f. 85-91. Numerose Copie, cfr. per esempio: Bibl. Vaticana, Urb. lat. 404, f. 11-18; Chig. I. VII. 249, f. 5-10'; I. VIII. 285, f. 5-10; Bologna, Universitaria, 1586, f. 256-262'; Siena, AS, Capitoli 5 (Caleffetto), f. 154-158', ecc. Numerose Edizioni, cfr. per esempio: Pio II, *Epistolae in pontificatu editae*, Milano (A. Zarotus) 1481 e 1487, ep. 2; insieme al Dialogo della Santa: Venezia 1494 (*Gesamtkatalog*, t. VI, n. 6225), Brescia 1496 (*Gesamtkatalog*, t. VI, n. 6226), Venezia 1517; insieme alle Lettere della Santa: Venezia 1548; *Acta Sanctorum*, Apr. III, p. 981-984; *Bullarium... Praedicatorum*, t. III, p. 409-412; *Bullarium Romanum*, t. V, p. 159-165, ecc.

muneris luna deest, nec errantes errant stellae certum semper, et statum iter agentes. Omnia in caelo et in terra laudant Deum et in officio manentia benedicunt ei, nec legi resistunt impositae. Gravia deorsum cadunt, levia sursum feruntur, cuncta gratitudinem ostendunt divinitati dum parent atque naturae. Solus homo ingratus, inobediens ac rebellis inter tot creata repertus est, perversi angeli ruinam imitatus. Ille in caelo superbiens creatorique similis esse cupiens, in abyssum praecipitatus, meditati sceleris paenas dedit, homo de limo factus et in terra positus, suae imbecillitatis immemor, et ipse quoque alta cupere caepit, qui de ligno vescens prohibito, per boni et mali cognitionem equalitatem cum diis optavit. Propter quod de paradiso deliciarum eiectus, in multas erumnas datus est et porta regni caelorum clausa, mors introivit in orbem terrarum, quae nulli homini parceret. Quantum filii Adam ante diluvium aberraverint et quam procul a divina voluntate recesserint, secuta ultio patefecit, quae omnem carnem aquarum inundatione delevit, ea excepta quae cum pio Noe in archa salvata est. Caeterum neque in filiis eius nequitia ac perfidia defuit. Malignati et ipsi sunt, et in omne prolapsi nephas. Turris Babel in contumeliam Domini cepta est et ibi labium universae terrae divisum. Ab his bella introducta sunt, rapinae, tumultus, incendia, caedes, adulteria, stupra, periuria et idolorum cultus, et quicquid malorum libido ac superbia gignit. Paucissimi usque ad Habraam reperti sunt divinae legis amatores. Ille vero unicum certumque pietatis exemplum, adeo voluntati Dei sese summisit, ut proprium filium immolare non dubitaret. Propter quod in semine eius benedictae sunt omnes gentes.

Ex cuius liberis non solum prophetae orti sunt, divinae legis praedicatores, sed ipse quoque Salvator Christus secundum carnem nasci dignatus est, qui pro salute humani generis, cum in forma Dei esset aequalis Patri, exinanivit semetipsum formam servi accipiens (1), et homo factus tedia carnis subiit, tormenta et cruciatus pertulit et ad extremum mortem, non secundum naturam, sed violentam, sed ignominiosam, sed acerbissimam et vix homini tolerabilem in ligno crucis sustinuit, in quo moriens mortem nostram destruxit et vitam reparavit (2). Dispoliavit inferos, abduxit sanctos patres et victor mortis ac diaboli triumphator, caelum iam longo tempore

(1) Philip., II, 7.

(2) Cfr. II Tim., I, 10.

clausum aperiens, ascendit ad Patrem, nobisque viam ostendit, per quam sequi eum possemus, evangelica lege tradita et baptismo caeterisque sacramentis apertis, per quae lapsi repararemur et salvaremur.

Nec tamen tot tantisque allecta beneficiis nostra protervitas ac malignitas conquievit, nec gratum exhibuit animum, nec vitia deseruit homo, sed quo maiori preventi sumus munere gratiarum, eo magis ingrati reperimur et ad illicita procliviores. Nam quomodo sublimem diligimus aut honoramus Deum? Quomodo eius mandata servamus? Quis sacrosancto evangelio paret? Quae reverentia legum? Quis canonum metus? Quae subiectio erga superiores? Quae caritas erga inferiores? Quis equitatis, quis iustitiae cultus? Quae religio? Qui mores hominum? Sunt qui dicunt in cordibus suis: «Non est Deus»(1), alii impia efferunt dogmata et blasphemias in Deum cudunt. Alii voluptatum fervi, nil aliud cogitant, nisi quomodo libidines suas expleant. Illi opibus inhiant alienis, illi humanum sanguinem sitiunt. Rara innocentia est, eaque parum tuta. Neque propinquitatis iura prosunt, nec scriptae aut sancite moribus leges. Viribus ac fraudibus cuncta obediunt, ita ut neque abs re princeps mundi huius appelletur diabolus, quando pars orbis maior eius arbitrio ducitur. Nam quantum est quod pseudoprophetae Maumethis insania possidet? Orientis praecipua portio et Aphricae maxima regna et in Hispania Granatenses et in Graecia multae provinciae sub Maumethe Christum blasphemant. Nec parva est Iudeorum natio, per orbem terrarum late dispersa sancti evangelii et christianae legis inimica, nec desunt in septentrione atque in oriente cultores idolorum. In angulum Europae christianitas redacta est. Nam quamvis per Asiam ac Lybiam christiani non pauci dispersi esse ferantur, non tamen illorum sincera est fides, qui procul ab apostolica sede, inter infideles habitantes et cum hereticis communicantes improba quaedam sapiunt et multis erroribus scatent. Nec christiani qui sunt in Europa tam re quam nomine christiani existunt. Adumbrata et ficta est multorum religio, sicut opera ipsa manifestant, nam quotus est qui digna christiano faciat opera? «A fructibus eorum cognoscetis eos», inquit in evangelio (2) Dominus. Si vivimus, ut Christus iubet, christiani sumus. Iohannes (3) apostolus eius filios esse homines

(1) Psal., XIII, 1.

(2) Matth., VII, 16.

(3) Ioan., VIII, 39-41.

asserit, cuius opera faciunt. Si Dei mandata servamus, Dei procul dubio filii sumus, sin diaboli, ad eum pertinemus, dicente Domino : « Vos ex patre diabolo estis »(1). Dura sententia et tamen vera. Illius quisque filius est et ad eum pertinet, cuius mandata sectatur. Quantum autem ingrati Christiani a divinis praeceptionibus procul abierint et quantum diabolicis suggestionibus adhererint, per sese quisvis intelligit. Interroget quisque conscientiam suam, et retroactam ante oculos mentis vitam colloquet et quantum ab officio veri christiani recesserit palam cognoscet.

Quae cum ita sint, maxima est summi Dei benignitas et incredibilis misericordia quae nos tolerat et vivere sinit, expectans ut aliquando conversi redeamus in viam. Sed inventi sunt in omni aetate nonnulli Deo placentes, viri sancti qui viventes in carne desideria carnis vicerunt et caelestem in terra vitam egerunt, quorum meritis et intercessione substantata est mundi machina et comminatus ignis retentus et ira Dei ultioque suspensa. Nec dubitamus quin hodie quoque aliqui sint accepti Deo, quorum preces caelestem nobis regem placatum, benignumque reddant. Inter alios autem qui Deo placuerunt et divinam nobis clementiam placaverunt, urbs Sena, inter Etruscos nobilis, aetate nostra Bernardinum (2) aluit, qui nobili loco natus in adolescentiae flore mundo renuntiavit et ingressus B. Francisci religionem cum fratres sui ordinis procul abiisse ab institutis et regula patrum reperisset, eos acriter correxit. Et cum eos omnes in viam reducere non posset, sequestratis pluribus, quibus regulam servare placuit, cum his coenobia frequentavit, quae multa de novo erexit et sanctissimis institutis reformavit (3). Circumivit Italiam predicando, vitia fulminavit, virtutes erexit. Mira eius abstinentia fuit, mira integritas, moderatio, gravitas, eloquii multa suavitas, multa doctrina, et quoniam verus erat paupertatis cultor, hostis pecuniae et omnium deliciarum inimicus, semper in eius vultu ingensalachritas enituit et in mente summa quies, ut qui sola innocentia gaudebat, nullius sibi conscius criminis. Scandalis quampluribus in Italia obviavit et multa miracula perpetravit. Propter quae adhuc vivens sanctus habebatur et miro plebium colebatur honore, nusquam sine populi frequentia et singulari reverentia receptus. Qui cum apud

(1) Ioann., VIII, 44.

(2) S. Bernardino da Siena.

(3) Sull'opera riformatrice svolta da S. Bernardino, cfr. FACCHINETTI, *S. Bernardino*, p. 447-484.

Aquilam, Marsorum urbem, huius vitae cursum peregrisset (1), a Nicolao quinto, predecessore nostro, ipso iubilaei anno (2), cum christianus orbis ad expurgandas vitiorum sordes frequens Urbem inviseret, inter sanctos Christi confessores relatus est.

Fuerat et in aetate superiori parentum nostrorum memoria in eadem urbe et in sexu femineo virgo Catherina non minoris meriti, nec minus accepta Deo, cuius preces in conspectu precelsae divinitatis, humano generi admodum salutare et olim fuisse et nunc esse et in posterum fore non dubitamus. Nam sicut peccata malorum hominum ac blasphemiae, iram Dei super nos provocant, ita et sanctorum opera rogaminaque avertunt. Verum Catherina quamvis angelicam in terris vitam egerit et ante annos octuaginta (3) decedens ad celum migraverit multisque signis et gloriosis miraculis claruerit, non tamen adhuc inter sanctas Christi virgines a militanti ecclesia recepta erat. Neque enim Romani pontifices, qui ante nos fuerunt, id decreverant. Voluerat Urbanus sextus hunc ei honorem impertiri, et post eum Innocentius septimus ac deinde Gregorius duodecimus, qui huius virginis et sancte conversationis eius precipuam habuere notitiam. Sed vexati perturbatione scismatis, quod eorum tempore viguit et multis bellorum turbinibus ac molestiis agitati, divino, ut credimus, consilio id omiserunt, ne saeviente divisionis procella quod sacrum una obedientia decrevisset, prophanum altera censuisset.

Dilata est res usque ad tempora nostra, nobisque huius sacerrime virginis canonizatio reservata tanquam conterraneae nostrae atque concivis, ut Senensis virginis sanctitas decreto Senensis hominis in Romana sede sedentis prodiret in lucem. In qua re non imus inficias, affectum nos aliquem sanctum et pium traxisse. Quis est enim qui suae urbis preconia, suae patriae laudes, sui generis virtutes non libenter vulgari procuret, cum id possit et rite et honeste facere? Excellentia facta et illustres virtute homines in omni genere et in omni parte orbis nemo est qui non cupide videat, libentius tamen et maiori cum iocunditate, sua in patria et in sua gente. Et nos quidem B. Catherinae sublimes dotes, nobile ingenium, divinam mentem,

(1) S. Bernardino mori ad Aquila degli Abruzzi il 20 maggio 1444, cfr. FACCHINETTI, *S. Bernardino*, p. 500-501.

(2) Intorno al giubileo del 1450, cfr. PASTOR, *Storia dei Papi*, t. I, p. 381-407.

(3) Allusione al Psalmo LXXXIX (v. 10): «Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni, si autem in potentatibus octoginta anni».

sacratissimam voluntatem in omni natione quam letissimi vidissemus, laetiores tamen in urbe Senensi quae nos genuit. Siquidem meritum eius longe magis et magis peculiariter participes esse confidimus quam si virgo haec aut in Africa aut in Scythia, sive in India nata fuisset, neque enim fieri potest quin sanctorum propinquitas aliquid habeat prerogativae. Nihil tamen ob hanc causam, plus minusve dicere licet quam verum est, nec propter cognationem aut patriae caritatem inter sanctos quisquam sine meritis, sine solito examine, sine consuetis solemnibus, referendus est. Quapropter etsi iocunde audivimus B. Catherinam Senensem esse, cuius canonizatio petebatur, non tamen in eius canonizatione quicquam omisimus ex his quae tanta in solemnitate requiruntur. Aderant multae preces non modo Senensis populi, verum etiam aliorum, nam et carissimus in Christo filius Federicus (1) Romanorum imperator augustus, simulque dilectus filius nobilis vir Pascalis (2) Venetiarum dux, nobis supplicavit ne hanc virginem suo in terris honore privatam ulterius esse sine remus, in quam multorum populorum devotio esset incensa, et multa de ipsa miracula vulgarentur. Mantuam vero petentes cum inter eundem apud Senenses aliquandiu supersedissemus (3) et ea in consistorio publico ingentia eius merita et miraculosa signa nobis essent exposita vehementesque preces porrectae ut sanctorum Christi honores illi decerneremus, haud quaquam statim annuimus, sed pro veteri consuetudine tribus ex fratribus nostris S. R. E. cardinalibus (4) uni episcopo, alteri presbytero, reliquo diacono vivae vocis oraculo commisimus ut debitis habitis processibus de vita et moribus ipsius Catherine deque miraculis eius, sive in vita, sive post mortem patratis, et de reliquis ad canonizationem necessariis, diligenter inquirerent, nobisque in secreto consistorio, ut moris est, fidelem relationem facerent. Commissarii per annum et ultra, donec ex Mantua Romam redissemus (5), rem discutientes inventis processibus antiquis apud Vene-

(1) Federico III, imperatore dal 15 marzo 1452 al 19 agosto 1493.

(2) Pasquale Malipiero, doge di Venezia dal 30 ottobre 1457 al 5 maggio 1462.

(3) Sul soggiorno di Pio II a Siena nel 1460 (31 gennaio-10 settembre), cfr. PIO II, *Commentarii*, lib. IV (ed. cit., p. 97-110).

(4) Bessarione, Alano di Coetivy e Prospero Colonna.

(5) Pio II arrivò a Roma il 6 ottobre 1460, cfr. PIO II, *Commentarii*, lib. IV (ed. cit., p. 115-116). L'Infessura (*Diario*, ed. cit., p. 64) dà erroneamente come giorno dell'arrivo il 5 ottobre, cfr. PASTOR, *Storia dei Papi*, t. II, p. 83, nota 2.

tos et alibi habitis, examinatisque de novo testibus et summa cum diligentia cunctis ponderatis, cum seorsum inter cardinales tantum omnium quae invenerant veracem nobis relationem fecissent ac deinde per advocatum (1) ea quae nobis exposuerant in publico consistorio denuo recitari curassent, postremo convocatis in aula nostra Romae universis qui tunc erant in curia ecclesiarum praesulibus, assistentibus nobis cardinalibus, iterum commissarii praefati per organum. ven. fratris nostri Wilhelmi (2), episcopi Portuensis, natione Gallici, qui primus eorum erat, rursus cuncta quae invenerant et rite probata videbantur, coram explicaverunt. Ex quorum relatione, quae amplissima et ornatissima fuit, haec summam accepimus quae vera, comperta, cognita et explorata sunt:

Virgo Catherina, ex civitate Senensi oriunda, mediocribus orta parentibus, prius Deo sese dedicavit, quam Deum posset per aetatem cognoscere. Sex annos nata ut Domino serviret heremum concupivit, et urbe egressa in caverna quadam, loco solitario delituit, quamvis iubente spiritu paululum demorata domum redierit. Angelicam salutationem edocta quotiens paternae domus scalam ascendit, totiens per singulos gradus, flexo geniculo beatissimam virginem matrem Domini salutavit. Et anno maior virginitatem suam consecravit Christo, quem sua in maiestate sedentem mirabili visione contemplata est et arcana caelestis aulae vidit, quae non potest effari lingua mortalis. Mundanas delicias a se omnes abdicavit. Orationi totam se dedit, corpusculum suum ieiuniis, vigiliis ac verberibus afflixit, coaequales puellulas, ut idem facerent et docuit et persuasit. Pubes effecta scissis crinibus mortale coniugium recusavit, convitia et maledicta hominum sprevit. B. Dominici habitum, quem feminae gestant de poenitentia nuncupatae, extorsit potius quam impetravit. Ancillare officium in paterna domo exercuit, nihil magis cupiens quam vilis apud homines et abiecta videri. Pauperibus Christi, nam id pater sibi indulxerat, larga manu subvenit. Aegrotantibus summa diligentia ministravit, diabolicas temptationes et assiduas malignantium spirituum pugnas patientiae clypeo et fidei galea superavit, incarceratos et oppressos quibus valuit modis consolata est, nullum ab ea verbum non religiosum non sanctum excidit, omnis sermo eius de moribus fuit, de religione, de pietate, de contemptu mundi, de

(1) Andrea Benzi.

(2) Guglielmo d'Estouteville.

amore Dei et proximi, de coelesti patria. Nemo ad eam accessit, qui non doctior meliorque abierit. Doctrina eius infusa non acquisita fuit, prius magistra visa est quam discipula, quippe quae sacram literarum professoribus, ipsisque magnarum ecclesiarum episcopis difficillimas de divinitate questiones proponentibus, prudentissime respondit et adeo satisfacit, ut tanquam agnos mansuefactos remiserit, quos tanquam lupos ac leones ferocientes acceperat, quorum nonnulli divinam in virgine sapientiam admirati, distributis mox inter Christi pauperes, quas possidebant, substantiis, accepta Domini cruce, vitam deinde evangelicam egerunt. Summa huius virginis abstinencia fuit et mirabilis vitae austeritas, nam cum vini et carnis usum prorsus abiecisset, neque pulmentariis ullis uteretur ad extremum eo deducta est, ut nec legumina ederet, nec pane vesceretur nisi caelesti, quem verus christianus in Sacramento sumit altaris. Inventa est aliquando a die cinerum usque in Pentecosten ieiunium perduxisse, sola eucharistiae communionem contenta. Per annos circiter octo minimo herbarum succo eoque parum retento et communionem sacra sustentata est. Ad cibum quasi ad supplicium pergebat. Ad communionem altaris, quae illi fere quotidiana fuit, quasi ad caelestes nuptias invitata esset, summa cumalachritate proficiscebatur. Cilicio sub veste utebatur, quo carnem macerabat. Nullae illi plumae, nulla pulvinaria erant. Lectum sibi ex asseribus confecerat atque in eo iacens brevissimum somnum accipiebat. Raro enim ultra duas horas inter diu noctuque dormiebat. Reliquum omne tempus vigilando, orando, predicando, opera misericordiae agendo, contrivit. Spinosis cordulis carnem suam maceravit, dolore capitis pene assiduo torquebatur, aestuabat febribus, nec iliorum cruciatu carebat. Luctabatur quam frequentissime cum demonibus, multisque illorum molestiis vexabatur, sed aiebat cum Apostolo (1) : « Cum infirmor, tunc fortior sum ».

Nec enim in tantis laboribus deficiebat, nec caritatis opera negligebat. Assistebat miseris indigna ferentibus. Arguebat peccatores et blandissimis verbis ad poenitentiam revocabat. Praecepta salutis omnibus leta dabat. Quid sectandum, quid fugiendum esset,alachri vultu ostendebat. Dissidentes summo studio componebat. Multa extinxit odia et mortales sedavit inimicitias. Pro pace Florentinorum, qui cum ecclesia dissidebant et interdicto suppositi

(1) II Cor., XII, 10.

erant ecclesiastico, Apenninum et Alpes transire atque usque in Avenionem ad Gregorium XI pontificem maximum, antecessorem nostrum, proficisci non dubitavit; cui votum suum de petenda urbe Roma in occulto factum et soli sibi ac Deo notum, sese divinitus cognovisse monstravit. Fuit enim in ea spiritus prophetiae et multa praedixit antequam fierent et occultissima revelavit. Rapiebatur saepe a spiritu et in aere suspensa divinis contemplationibus pascabatur, adeo extra se acta, ut expuncta percussaque nihil omnino sentiret. Idque frequenter sibi contingebat cum divinisima reficeretur eucharistia. Magnum et sanctum erat in plebibus Catherinae nomen. Undique ad eam aegroti et malignis vexati spiritibus deducebantur et multi curabantur. Langoribus et febribus in Christi nomine imperabat et demones cogebat ab obsessis abire corporibus. Propter quas res duobus Romanis pontificibus Gregorio cuius paulo ante meminimus et Urbano sexto acceptissima fuit, adeo ut legationibus eorum fungeretur multisque et magnis spiritualibus gratiis ab eis donaretur.

Eadem cum vitae agonem iam peregisset anno aetatis suae tertio circiter ac trigesimo, in urbe Roma diem suum clausit. De culus animae in caelum assumptione et gloriosa receptione stupendae et admirabiles revelationes factae reperiuntur apud eas personas quae virginem dilexere; maxime vero apud eius confessorem Raimundum Capuanum, sacrae theologiae magistrum, qui postea generalis totius ordinis Predicatorum pater, magister et rector effectus est. Is namque cum Genuae ageret, ea nocte, qua virgo migravit, hora matutina intra dormitorium apud ymaginem Matris Domini eam contemplatus est miro splendore fulgentem et verba ad se consolatoria dicentem.

Corpus aliquandiu servatum denique in ecclesia fratrum Predicatorum, quae de Minerva dicitur, Romae conditum est, non sine maxima populi devotione ac reverentia. Cuius tactu plerique aegroti salutem consecuti sunt, adeo ut nonnullis saluti fuerit ea tetigisse, quae sacrata virginis membra tetigere. Postea quoque virgo ipsa iam coelo recepta vota supplicantium benigne audivit et ut a sponso et domino suo Christo salvatore exaudirentur curavit. Multi enim ex diversis aegritudinibus curati sunt, qui audita B. Catherinae gloriosissima fama eius patrocinium supplices petivere. Propterea Venetiis, ubi nunquam virgo ipsa fuerat, et multis in locis nomen eius cum veneratione receptum est et vota ei plurima fiunt.

Haec et alla quamplurima cum venerabilis frater noster episcopus Portuensis (1) in conventu cardinalium et praesulum exposuisset et liquido probata esse affirmasset, rogati singillatim omnes cum cardinales tum praesules qui plurimi affuerunt sententiam dicere, cunctorum suffragiis beata virgo digna caelo et astris declamanda visa est. Nec quisquam fuit, qui non magnopere canonizationem eius faciendam probaverit.

Quibus ad longum auditis, iussimus in basilica B. Petri, Apostolorum principis, suggestum magnum et ornatum apparari, super quo hodie astante populo et clero sermone de vita et miraculis huius virginis per nos habito (2), missarum solemnibus celebratis et consuetis cerimoniis rite peractis, ad canonizationem huius virginis sub his verbis duximus procedendum :

Ad honorem omnipotentis et aeterni Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi et BB. Petri et Pauli apostolorum eius ac nostra, Catherinam Senensem, illustris et indelebilis memoriae virginem, cuius corpus in ecclesia Praedicatorum, quae de Minerva dicitur, hic Romae iacet, in caelesti Ierusalem inter beatarum virginum choros, quando id sua virtus, divina suffragante gratia, meruit iampridem fuisse receptam et aeternae gloriae corona donatam, de fratrum nostrorum consilio declaramus eamque tanquam sanctam publice privatimque colendam esse decernimus et diffinimus atque in sanctarum cathalogo virginum quas Romana veneratur ecclesia redigi et ascribi mandamus, statuantes festum eius singulis annis prima mensis maii dominica die ab universali ecclesia celebrandum esse et omnes illi honores praestandos, qui caeteris sanctis virginibus convenire noscuntur. Et insuper sepulchrum eius in ipso festo visitantibus septem annos et totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentiis, in forma ecclesiae, misericorditer in perpetuum relaxamus. Nulli ergo omnino hominum, etc. Si quis autem, etc.

Datum Rome apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, tertio kalendas iulii, pontificatus nostri anno tertio. — Non taxatur, — G. Piccolominibus. To. de Tartarinis.

(1) Guglielmo d'Estouteville.

(2) Cfr. sopra p. 513-520.